

Да ўвагі!

Хто хоча
набываць газету
ў офісе рэдакцыі —
чакаем!

БЕЗ РУЖОВЫХ АКУЛЯРАЎ

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ,
спецыяльна для «Народнай Волі»Пропуск
у стэрільную Палату
выпіша вертыкаль

Вось кажучы, што беларуская ўлада кансерватыўная, няздольная да навацый. Але ў мінулы аўторак самы галоўны начальнік вылучыў такую перадвыбарчую навацыю, што хоць стой, хоць падай. У тых еўрапейскіх палітыкаў, што сляцца праз мікраскоп разгледзець дэмакратызацыю рэжыму, мусіць, сківіцы паадвісалі. Аляксандр Лукашэнка заявіў, што трэба распрацаваць дзясятка крытэрыяў, паводле якіх дзяржава будзе падтрымліваць тых ці іншых кандыдатаў на сёлётніх выбарах у Палату прадстаўнікоў.

Тое, што ў Беларусі на выбарах напоўніцу выкарыстоўваецца адміністрацыйны рэсурс, даўно сакрэт палішніцеля. Але пры гэтым начальства пуніла сядзеці, што ў нас усё сумленна, дэмакратыі да халеры і болей, можам нават тоі Еўропе пазчычы. Цяпер жа пра адміністрацыйны рэсурс завуляе без анікіх хітрыкаў. Фактычна гаворка ідзе пра тое, каб афіцыйна ўвесці статус праймаўнага кандыдата, скласці спіс фаварытаў вертыкалі на парламенцкіх выбарах. Натуральна, астатнім на тых выбарах не будзе чаго лавіць. Не ўлісаўся ў набор даведзеных вертыкалі крытэрыяў — ад вынта!

На той самай нарадзе па парламенцкіх выбарах 24 мая Лукашэнка запэўніваў, што беларускае заканадаўства прынядае міжнародным прынцыпам. Між тым АБСЕ і Венецыянская камісія кажучы, што шэраг нормаў супярэчыць стандартам дэмакратычных выбараў. Але і айчыныны Выбарчы кодэкс, хай сабе далёкі ад ідэалу, прадугледжвае элементарнае — што кандыдаты мусяць мець роўныя ўмовы. Такім чынам, адкрыта анансаваны прэзідэнт намер падгульваць частцы прэтэндэнтаў на мандаты — гэта відэавочны праваны нігілізм.

У нармальнай еўрапейскай краіне іншыя галіны ўлады адразу б натапырыліся, палітычным бамонд ужо стаў бы на вушас. Але раней рак на гары свісне, чым у нас узнімучы галас супраць такога дэманстратыўнага ігнаравання закона персанажы з Цэнтрыбаркама (які, паводле Выбарчага кодэкса, абавязаны забяспечваць кандыдатам роўнасць прававых умоў). Нацыянальнага сходу, Канстытуцыйнага суда ці дзяржаўнай прэсы. Будучы маўчаць як мля з'еўшы, бо яны ж — «государевы люди». А калі і скажучы нешта, то выключна ў абарону свайго патрона, запэўніваючы, што яно не так зразумелі. Падобнае ўжо было, калі з вуснаў галоўнага начальніка гучалі прызнанні кшталту «Так, мы апошняы выбары фальсіфікавалі».

Ну а якім жа канкрэтна крытэрыям мусіць адпавядаць годны з гледзішча рэжыму кандыдат? Лукашэнка назваў два: «пытанне незалежнасці нашай дзяржавы» і «імяненне павышаць дабрабыт людзей без пра-

вядзення незразумелых радыкальных шокавых рэформаў ва ўрон насельніцтву».

Пра незалежнасць гучыць прыгожа, але трэба быць апошнім дурнем, каб меркаваць, што рэжым гатовы адкрыць дзверы ў Палату апазіцыйным нацыяналістам з умоўна кажучы, бээнэфаўскімі поглядамі. Найхутчэй, што тут пратачылася трывога нахонт пятай калоні «русского мира», што ціхай сапай дзейнічае ў Беларусі. Між тым Лукашэнкавы сілавікі надзіва млявыя ў дачыненні да гэтай пагрозы. Ды і сам ён, пэўна, дабайваецца чапаць тых, для каго «Белоруссия — это Россия», бо за імі — магутны Крэмль. Таксама баіцца вярхоўка рэжыму даць абсяг для развіцця нацыянальнай самасвядомасці, бо гэта ўмацуе грамадзянскую супольнасць, між тым як рэжыму зручнай мець пасіўны, абыякавы электарат. Таму не сумнявайся: на выбарах стаўку зробяць на казённых патрыётаў, ад якіх толку ў крытычную хвіліну як з казла малака.

Што ж да рэформаў, то для чалавека, які трэці дзясятка гадоў ва ўладзе, мусіць, усе яны падаюцца шокавымі. Бо страшна пахіснуць застойную сістэму, якая ўсё болей нагадвае брэжнэвізм. Аднак жа павышаць дабрабыт без структурных рэформаў не атрымаецца. Сёння не толькі экспертам, але і бабўлкам на лавачцы бачна, што «беларуская мадэль развіцця» з ручным кіраваннем эканомікай, спробамі рэанімаваць мастадоўтаў сацыялістычнай індустрыі ды наркатычнай залежнасцю ад расійскіх датацый болей не працуе. Аднак кандыдаты, якія будуць пра гэта казаць, не пройдуць праз рамку крытэрыяў і такім чынам пазбаўляцца спрыяння з боку вертыкалі. Што азначае: гуляй, Вася!

Пакуль не вядома рэшта крытэрыяў, але запэўка такая, што сумневу няма: крытыкі ідэярыяныя ўлады ў той пракрустаў ложах ну ніяк не ўліпчыцца. Хіба што дзесяці блізіру, каб залагошчы Еўропу, ўлады прапуніць у Палату пару кішэнных псеўдапазіцыянераў, якіх трымаюць на кручцы.

Застаецца пытанне: чаму кіраўнік дзяржавы адкрыты тэкстам заявіў, што на парламенцкіх выбарах будзе напоўніцу ўключаны адміністрацыйны рэсурс? Цяпер жа нібыта, наадварот, трэба пуськаць наахонкам пыл у вочы. А так усе высылкі кіраўніцы Цэнтрыбаркама — кату пад хвост. Мяркую, што Лукашэнка, аднак, найважней даць падначаленым сігнал, што на гульні з Еўропай звачаць не трэба. Наадварот, разам з наборам зацверджаных крытэрыяў вертыкаль атрымае магчымасць зусім ужо бэсарома сартаваць кандыдатаў, фактычна — выпісваць пропуск у стэрільную Палату тым, хто засведчыць лаяльнасць рэжыму. Так што беларускі брэжнэвізм, які вядзе да дэградацыі краіны, будзе толькі мацнець.

Медаль или знания?

Число медалистов в школах и гимназиях Беларуси сократилось за 10 лет в пять-шесть раз в связи с ужесточением требований к учащимся.

«Сегодня количество медалистов среди выпускников — 3,4–4,5%, — сказала на пресс-конференции в Минске 26 мая начальник управления обще-

го и среднего образования Министерства образования Беларуси Светлана Улейко.

В то же время, по ее мнению, родители не должны давить на детей по поводу оценок и медалей, поскольку это отражается только на их психике, а не на багаже знаний.

Кирилл БУБНОВ.

ФОТАФАКТ

Што неабходна Беларусі —
Дошка гонару ці дасягненні?

У Мінску на ўскрайку плошчы Дзяржаўнага сцяга я заўважыў новы аб'ект. На яго пашпартце пазначана, што хутка тут з'явіцца новая Рэспубліканская дошка гонару. Не пазначана дата заканчэння работ, аднак, паводле некаторай інфармацыі, яе адкрыццё да 3 ліпеня — Дня Незалежнасці. А магчыма, паспеюць «запусціць праект» і да Усебеларускага народнага сходу, які адбудзецца 22–23 чэрвеня.

Вядома, што на Дошцы гонару будуць размяшчацца не асобы, а прадпрыемствы і арганізацыі краіны «за дасягненні найлепшых паказчыкаў у сферы сацыяльна-эканамічнага развіцця» і «за дасягненні найлепшых паказчыкаў на эканоміі рэсурсаў паводле вынікаў работы за справаздачны год».

Усяго на Дошцы гонару ёсць «вокны» для дзясяткаў арганізацый. Яны будуць размяркоўвацца

паміж мінскімі прадпрыемствамі і прадпрыемствамі абласцей у сферах прамысловасці, будаўніцтва, сельскай і лясной гаспадаркі, гандлю, фінансаў, аховы здароўя і гэтак далей.

Якія ўмовы для вылучэння прэтэндэнтаў? Напрыклад, неабходна на працягу года праіаваць без фінансавай падтрымкі з бюджэту. Спіс прадпрыемстваў-кандыдатаў будзе вызначацца профільнымі міністэрствамі, а затым падавацца ў Савет міністраў. Далей спіс разам з хадайніцтвам аб занясенні на Рэспубліканскую дошку гонару апраўдана на стоп кіраўніку краіны, ён і прыме канчатковае рашэнне.

Сёння рабочыя даводзяць да розуму Дошку гонару, якая зроблена па сучасных тэхналогіях і, да слова, не вельмі танная.

— Як дом каштуе, — заўважыў адзін з будаўнікоў.

ФАКТ І КАМЕНТАРЫЙ

«Ніхто гэтыя яблычныя вышыванкі
апрацаць не будзе»

Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі апрацаваць у вышыванку. Праўда, яна сваёсабліва — на белым фоне чырвоныя яблыкі на зялёных галінках.

У кіраўніцтве БРСМ лічаць, што такі варыянт вышыванкі набудзе папулярнасць у асяродку беларускіх моладзі. Сустаршыня зарэгістраванай у Чэхіі арганізацыі «Малады фронт» Зміцер ДАШКЕВІЧ мае свой погляд на гэтую з'яву:

— Зразумела, што БРСМ — гэта фармальна арганізацыя, якая проста прадае мільёны долараў

бюджэтных грошай. Бо, калі іх на афіцыйнай статыстыцы больш за паўмільёна, дык дзе іх праца і што мы пра іх дзейнасць ведаем?

Я мяркую, што, па-першае, БРСМ проста спрабуе падахапіць такую трэндавую з'яву, як вышыванкі. Па-другое, не будзем забываць, што пасля расійска-ўкраінскай вайны Лукашэнка пачаў прымяраць на сябе «крымскую канію», што паслужыла прычынай адоўжэння сацэўкай гвардыіскай стужкі і некаму-му памяншэнню расійскай стужкі. Таму афіцыйная прапаганда, часткай якой з'яўляецца БРСМ, і спрабуе ўжывіць у сваю

Борис ЖЕЛИБА,
профессор, доктор
экономических наук

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

У поляков, литовцев
и у нас...

Как сообщили СМИ, Польша обходит по уровню жизни населения некоторые страны, которые относятся к Евросоюзу к достаточно развитым. Так, по данным МВФ, при учете реальной покупательной способности населения в 2015 году доход на одного жителя Польши составил 26 455 долларов, что на 6 долларов выше, чем такой же показатель Греции. И, по прогнозам МВФ, в следующем году эта разница составит уже 1500 долларов. Это примечательно, 12 лет назад, когда Польша вступала в Евросоюз, от Греции ее отделяла целая пропасть. В то время доход на одного жителя Греции составлял 96% от среднего дохода по всей Западной Европе, тогда как в Польше этот показатель был на уровне всего 49%. Более того, по данным того же МВФ, уже в 2018 году по уровню жизни поляки обгонят португальцев. Московские аналитики в свое время подсчитали: для того чтобы дотянуться по этому показателю до Португалии, России, при заданных нефтяным бумом темпах роста экономики, понадобится 30 лет. И то только в том случае, если экономика Португалии будет почти стоять на месте.

На сегодня среднемесячная зарплата в Польше составляет 1000 евро. А у нас? После некоторого

— Недзе каля 100 тысяч долараў?

— Магчыма, і больш! Адзін мрамур колькі каштуе! А электроніка, а пракладка камунікацый... З боку праспекта Пераможцаў на вялізных тэлеэкранах будуць трансправацца «карцінкі», а гэта таксама выдаткі...

Не будзем падлічваць, колькі грошай укінута ў будаўніцтва «архіважнага» аб'екта. Зацікавімся іншым пытаннем: а ці ёсць такія Дошкі гонару ў Берліне, Варшаве, Празе, Парыжы, Лондане? Вядома ж, няма. А дасягненні ў іх — значна болей, чым у нас. Дык, можа, не Дошкі гонару трэба ўзводзіць, а выбудоўваць дзяржаўную палітыку і арганізоўваць працу так, як яны, замежнікі, гэта робяць?

Алесь СВЯТЛАНЧ.
Фота аўтара.

структуру нешта нацыянальнае. Але зноў, калі ўсё гэта робіцца не ад сэрца, калі гэта толкі кан'юнктура і фобіі сістэмы — выходзіць крива: што за яблыкі, што за абгрунтаванне? Суцэльнае глупства, і я перакананы, што ніхто гэтыя яблычныя вышыванкі не падхопіць і апрацаць іх будуць «няшчасныя» БРСМіўцы толкі з над папкі на нейкія афіцыйныя мерапрыемствы.

Даратэя СОЛТАН.

О ЧЕМ ГОВОРЯТ...

Надежда Савченко —
на свободе!

Свершилось то, чего ожидала мировая общественность: украинская летчица **Надежда Савченко**, освобожденная в обмен на россиян Александра Александрова и Евгения Ерофеева, вернулась в Украину. На родину она прилетела на самолете украинского президента.

Первое выступление Савченко перед журналистами было коротким. Она поблагодарила всех, кто за нее боролся и желал ей добра.

«Я хочу вам сказать. Да, я не верну мертвых, но я готова положить свою жизнь на поле боя за Украину. Я сделала все возможное, чтобы каждый ребенок, который находится сейчас в неволе, был освобожден», — заявила Надежда Савченко.

Ранее в среду Владимир Путин подписал указ о помиловании Надежды Савченко, осужденной в России по делу об убийстве журналистов ВГТРК в Донбассе. С просьбой о ее помиловании к главе государства обратились родственники погибших россиян.

На первой совместной пресс-конференции украинский президент Петр Порошенко сказал: «Так же, как мы вернули домой Надю, мы вернем Донбасс и Крым. Они снова станут украинскими».

Петр Порошенко присвоил Надежде Савченко звание Героя Украины и вручил орден «Золотая звезда» — высшие награды Украины.

ПИСЬМА С КРЕЩАТИКА

Возвращение
Надежды?Александр
ФЕДУТА

Самое сильное впечатление было вовсе не от самого факта: Россия была вынуждена пойти на уступки и вернуть Надежду Савченко на родину. Самое сильное впечатление — реакция на это событие в украинском обществе и социальных сетях.

И, конечно, размышления по поводу того, что ждет теперь освобожденную Надежду в Украине.

За перемещением самолета президента Украины в воздушном пространстве следили с тревогой и надеждой. Все. Не было ни одного украинского телеканала, который не освещал бы полет борта №1 по маршруту Киев—Ростов—на-Дону—Киев как новость №1. Собственно говоря, других новостей и не было.

И быть не могло. Можно спорить о том, случайно ли совпало освобождение Савченко с двухлетним правления Петра Порошенко. Но именно оно стало наиболее очевидным результатом его деятельности на внешнеполитическом арене. Вот, смотрите: мы вернули в Украину Надежду.

Собственно говоря, именно так Петр Алексеевич и сказал во время совместного брифинга с Героем Украины Надеждой Савченко. Спичрайтеры, работавшие с действующим главой украинского государства, похоже, совершенно сознательно обыгрывали имя бывшей пленницы — так, чтобы придать ему символическое значение. Мы вернули Надежду — мы вернем и надежду. Надежду на окончание войны. Надежду на возвращение в состав Украины отторженной от нее части Донбасса, а может быть, и Крыма. Надежду на интеграцию в Европу и вообще — надежду на счастье.

Пока не понятно, насколько это символический ход действенный и эффективен. Как долго президенту и правительству удастся пользоваться этим символическим капиталом, так сказать, подаренным Владимиром Путиным к двухлетию избрания не слишком любимого им украинского коллеги. И не окажется ли этот «подарок» подарком античных греков античным троянцам: помнится, в Трое тоже все радовались появлению символического коня, посвященного Трои — владыке морей Посейдону. Закончилось же все, как мы помним, не самым лучшим образом.

Выступление Надежды Савченко в аэропорту Борисполь

сразу же после прилета на родину было обдуманным и ярким. Она говорила о том, что бололо у нее в душе все эти месяцы. Четкость ее формулировок сделала бы честь любому опытному политику. А Савченко возвращается не просто в строй, а в большую украинскую и мировую политику. Депутат Верховной Рады, номер один по списку партии Юлии Тимошенко «Батькивщина», член украинской делегации в Парламентской ассамблее Совета Европы, она стала за проведенный в заключении срок одним из самых известных и самых уважаемых в Украине политиков. Ее готовность к самопожертвованию придавала ей ореол сакральности, превращала в кумира. Ее капитал — уж точно не символический: в любой момент он конвертируется в голоса избирателей. И журналисты, и аналитики в Украине уже спорят о том, как воспользуется им гражданка Украины Савченко Надежда Викторовна, 11 мая 1981 года рождения, незамужняя и, с точки зрения украинского законодательства, не судимая.

Пока излагаются следующие возможные варианты поворота ее судьбы.

Отдохнув, Савченко начнет собственную предвыборную кампанию — не депутатскую (она уже обладает мандатом), а с прицелом на президентство. Сегодня радикально настроенное крыло украинского общества (те, кого принято называть «партией войны») не имеет ярко выраженного лидера. Надежда Викторовна, боевой офицер, не сломленный в тюремном заключении, доказавший личное мужество, легко превращается в такого лидера. И это вовсе не ситуация с освобождением Николая Статкевича, о заключении которого, собственно говоря, значительная часть белорусских избирателей не знает до сих пор. На пропаганду личности Савченко работало все украинское государство, все журналистское сообщество Украины. Да что там — все мировое сообщество, включая ненавидящий ее и ненавидимый ею Кремль! И сейчас десакрализировать принесенную ею в жертву родине собственную свободу вряд ли кому-нибудь удастся: жертва во имя родины остается священной всегда. Так что, если Надежда Савченко действительно пойдёт на следующих президентских выборах альтерна-

тивной Петру Порошенко, боюсь, Петра Алексеевича ждет очень и очень тяжелая кампания.

Второй вариант — блок Савченко и Тимошенко, уступившей ей на выборах в партийном списке свой первый номер. Этот вариант не менее опасен для нынешнего хозяина киевской резиденции на улице Банковой. Тандем «Савченко — президент, Тимошенко — премьер» — вероятно, самая сильная из возможных альтернатив: за прошедшие два года рейтинг партии Тимошенко, в 2014 году с трудом попавшей в парламент, серьезно вырос, и сегодня «Батькивщина» занимает второе место после Блока Петра Порошенко по степени электоральной привлекательности. Тандем с уже не заключенной в российской тюрьме, а живой, обаятельной и любимой народом Савченко снизит уровень отторжения, который все еще сопровождает личность Тимошенко. Так что эти две женщины, если между ними не пробегит черная кошка, выпущенная политтехнологами с Банковой, вполне могут управлять Украиной следующие пятилетний срок. И чем это закончится, никто не знает, поскольку единственное оружие в арсенале этого тандема — популизм.

Наконец, третий вариант — попытка Савченко отправиться в самостоятельное политическое плавание и с этой целью использовать свой политический капитал для форсирования досрочных парламентских выборов. Как кажется автору этих строк, это будет самым неудачным для нее вариантом — здесь ее популистская риторика легко превратит вечернюю героиню в объект отторжения. Украина видела это и на примере Юлии Тимошенко, и на примере Виктора Ющенко, и на более мелких примерах вроде героев недавнего Майдана Кличко, Яценюка и Тягнибока.

Ну а превращение Надежды Савченко в фигуру из президентского пула Петра Порошенко рассматривать просто не стоит: президент в любой стране может быть только один.

Так на что надежда вернулась в Украину?

На свободу. Это понятно точно. Востальном же точки над «і» расставит время. Подождем. Савченко ждала больше.

(Продолжение темы на 5-й стр.)

